

II

(Meddelelser)

FÆLLES ERKLÆRINGER

EUROPA-PARLAMENTET

RÅDET

EUROPA-KOMMISSIONEN

Europæisk erklæring om digitale rettigheder og principper for det digitale årti

(2023/C 23/01)

Europa-Parlamentet, Rådet og Kommissionen proklamerer følgende fælles erklæring om digitale rettigheder og principper for det digitale årti

Præambel

Ud fra følgende betragtninger:

- (1) Den Europæiske Union (EU) er en »union af værdier«, jf. artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union, som bygger på respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal. I henhold til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder bygger EU desuden på de udelelige og universelle værdier menneskets værdighed, frihed, lighed og solidaritet. Chartret bekræfter også de rettigheder, der navnlig følger af internationale forpligtelser, som er fælles for medlemsstaterne.
- (2) Digitaliseringen påvirker alle aspekter af menneskers liv. Den giver betydelige muligheder for en bedre livskvalitet, økonomisk vækst og bæredygtighed.
- (3) Med digitaliseringen følger også udfordringer for vores demokratiske samfund, vores økonomier og for den enkelte borger. Som følge af det stadig hurtigere tempo i digitaliseringen er tiden nu inde til, at EU præciserer, hvordan dets værdier og grundlæggende rettigheder, der gælder offline, bør gælde i det digitale miljø. Digitaliseringen bør ikke medføre en forringelse af rettigheder. Hvad der er ulovligt offline, er ulovligt online. Denne erklæring berører ikke »offlinepolitikker« såsom at have adgang til vigtige offentlige tjenester offline.
- (4) Parlamentet har flere gange opfordret til, at der fastlægges etiske principper for EU's tilgang til digitaliseringen, samt til at der sikres fuld overholdelse af grundlæggende rettigheder såsom databeskyttelse, retten til privatlivets fred, ikkeforskelsbehandling og ligestilling mellem kønnene og af principper såsom forbrugerbeskyttelse, teknologi- og netneutralitet, troværdighed og inklusivitet. Parlamentet har også opfordret til en styrket beskyttelse af brugernes rettigheder i det digitale miljø samt arbejdstagernes rettigheder og retten til at være offline ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ 2020/2216(INI), 2020/2018(INL), 2020/2019(INL), 2020/2022(INI), 2020/2012(INL), 2020/2014(INL), 2020/2015(INI), 2020/2017(INI), 2019/2186(INI), 2019/2181(INL) og 2022/2266(INI).

- (5) Med udgangspunkt i tidligere initiativer som »Tallinnerklæringen om e-forvaltning« og »Berlinerklæringen om det digitale samfund og en værdibaseret digital forvaltning« har medlemsstaterne gennem »Lissabonerklæringen – digitalt demokrati med et formål« opfordret til en model for digitalisering, der styrker den menneskelige dimension af det digitale økosystem og er centreret omkring det digitale indre marked. Medlemsstaterne har også opfordret til en model for digitalisering, der sikrer, at teknologi bistår i forbindelse med imødekomme af behovet for at yde en klimaindsats og beskytte miljøet.
- (6) EU's vision for digitalisering sætter mennesket i centrum, styrker individet og fremmer innovative virksomheder. Afgørelsen om politikprogrammet for 2030 »Vejen mod det digitale årti« fastsætter de konkrete digitale mål baseret på fire hovedpunkter (digitale færdigheder, digitale infrastrukturer, digitalisering af virksomheder og digitalisering af offentlige tjenester). EU's kurs for digitaliseringen af vores samfund og økonomi omfatter navnlig digital suverænitæt på en åben måde, respekt for grundlæggende rettigheder, retsstatsprincippet og demokrati, inklusion, tilgængelighed, lighed, bæredygtighed, modstandsdygtighed, sikkerhed, bedre livskvalitet, tilgængelighed af tjenester og respekt for alles rettigheder og forhåbninger. Den bør bidrage til en dynamisk, ressourceeffektiv og retfærdig økonomi og et dynamisk, ressourceeffektivt og retfærdigt samfund i EU.
- (7) Denne erklæring forklarer udførligt de fælles politiske hensigter og tilsagn og minder om de mest relevante rettigheder i forbindelse med digitaliseringen. Erklæringen bør også tjene som rettesnor for de politiske beslutningstagere, når de overvejer deres vision for digitaliseringen: at sætte mennesker i centrum for digitaliseringen, at støtte solidaritet og inklusion gennem konnektivitet, digital uddannelse og digitale færdigheder, retfærdige og rimelige arbejdsforhold samt adgang til digitale offentlige tjenester online, at gentage betydningen af valgfrihed i interaktioner med algoritmer og systemer med kunstig intelligens og i et retfærdigt digitalt miljø, at fremme deltagelse i det digitale offentlige rum, at øge navnlig børns og unges sikkerhed, tryghed og indflydelse i det digitale miljø, samtidig med at privatlivets fred og den enkeltes kontrol over data sikres, samt at fremme bæredygtighed. De forskellige kapitler i denne erklæring bør udgøre en helhedsmæssig referenceramme og ikke læses isoleret.
- (8) Denne erklæring bør også tjene som referencepunkt for virksomheder og andre relevante aktører, når nye teknologier udvikles og tages i brug. I denne forbindelse er det vigtigt at fremme forskning og innovation. Der bør også lægges særlig vægt på SMV'er og nystartede virksomheder.
- (9) Det digitale samfunds og den digitale økonomis demokratiske funktionsmåde bør styrkes yderligere under fuld overholdelse af retsstatsprincippet, effektive retsmidler og retshåndhævelse. Denne erklæring berører ikke lovlige begrænsninger af udøvelsen af rettigheder med henblik på at forene dem med udøvelsen af andre rettigheder eller nødvendige og forholdsmæssige begrænsninger i offentlighedens interesse.
- (10) Denne erklæring bygger navnlig på primær EU-ret, især traktaten om Den Europæiske Union, traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde og Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, samt på afledt ret og Den Europæiske Unions Domstols retspraksis. Den bygger også på og supplerer den europæiske søjle for sociale rettigheder. Den er af deklatorisk karakter og berører som sådan ikke indholdet af retsregler eller deres anvendelse.
- (11) EU bør fremme erklæringen i sine forbindelser med andre internationale organisationer og tredjelande, herunder ved at afspejle disse rettigheder og principper i sine handelsforbindelser, med den ambition, at principperne leder internationale partnere i retning af en digitalisering, der sætter mennesker og deres universelle menneskerettigheder i centrum i hele verden. Erklæringen bør navnlig tjene som reference for aktiviteter inden for rammerne af internationale organisationer såsom gennemførelsen af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling samt flerpartstilgangen til internetforvaltning.

- (12) Det er et fælles politisk engagement og EU's og dets medlemsstaters ansvar at fremme og gennemføre erklæringen inden for deres respektive kompetenceområder og i fuld overensstemmelse med EU-retten. Kommissionen vil regelmæssigt aflægge rapport til Parlamentet og Rådet om de fremskridt, der er gjort. Medlemsstaterne og Kommissionen bør tage hensyn til de digitale principper og rettigheder, der er fastsat i denne erklæring, når de samarbejder om at nå de generelle mål, som er fastsat i afgørelsen om politikprogrammet for 2030 »Vejen mod det digitale årti«.

Erklæring om digitale rettigheder og principper for det digitale årti

Vi sigter mod at fremme en europæisk måde at gennemføre digitaliseringen på, der sætter mennesket i centrum, bygger på europæiske værdier og EU's grundlæggende rettigheder, bekræfter de universelle menneskerettigheder og kommer hver enkelt borger, virksomhed og samfundet som helhed til gode.

Vi erklærer derfor følgende:

KAPITEL I

Mennesket i centrum for digitaliseringen

1. Mennesket er i centrum for digitaliseringen i Den Europæiske Union. Teknologien bør tjene og være til gavn for alle mennesker, der bor i EU, og sætte dem i stand til at forfølge deres forhåbninger i fuld sikkerhed og under overholdelse af deres grundlæggende rettigheder.

Vi forpligter os til:

- a) at styrke den demokratiske ramme for en digitalisering, der gavner alle og forbedrer tilværelsen for alle mennesker, der bor i EU
- b) at træffe de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at EU's værdier og personers rettigheder som anerkendt i EU-retten overholdes online såvel som offline
- c) at fremme og sikre en ansvarlig og omhyggelig indsats fra alle offentlige og private aktørers side i det digitale miljø
- d) aktivt at fremme denne vision for digitaliseringen, også i vores internationale forbindelser.

KAPITEL II

Solidaritet og inklusion

2. Teknologi bør anvendes til at forene og ikke adskille mennesker. Digitaliseringen bør bidrage til et retfærdigt og inklusivt samfund og en retfærdig og inklusiv økonomi i EU.

Vi forpligter os til:

- a) at sikre, at udformningen, udviklingen, ibrugtagningen og anvendelsen af teknologiske løsninger respekterer de grundlæggende rettigheder, gør det muligt at udøve dem og fremmer solidaritet og inklusion
- b) en digitalisering, der ikke lader nogen i stikken. Den bør være til gavn for alle, opnå kønsbalance og navnlig omfatte ældre, personer, der bor i landdistrikter, personer med handicap eller marginaliserede, sårbare eller udsatte personer og personer, der handler på deres vegne. Den bør også fremme kulturel og sproglig mangfoldighed
- c) at udvikle passende rammer, så alle markedsaktører, der drager fordel af digitaliseringen, påtager sig deres sociale ansvar og yder et rimeligt og forholdsmæssigt bidrag til omkostningerne ved offentlige goder og tjenester og offentlig infrastruktur til gavn for alle mennesker, der bor i EU.

Konnektivitet

3. Enhver bør have adgang til digitale højhastighedsforbindelser til en overkommelig pris i hele EU.

Vi forpligter os til at:

- a) sikre adgang til konnektivitet af høj kvalitet med tilgængelig internetadgang for alle, uanset hvor i EU de befinder sig, herunder personer med lav indkomst

- b) beskytte og fremme et neutralt og åbent internet, hvor indhold, tjenester og applikationer ikke uberettiget blokeres eller forringes.

Digital uddannelse og digitale færdigheder

4. Enhver har ret til uddannelse og livslang læring og bør kunne tilegne sig alle grundlæggende og avancerede digitale færdigheder.

Vi forpligter os til at:

- a) fremme digital uddannelse af høj kvalitet, herunder med henblik på at slå bro over den digitale kløft mellem kønnene
- b) støtte bestræbelser, der gør det muligt for alle lærende og undervisere at tillære sig og formidle de nødvendige digitale færdigheder og kompetencer, herunder mediekompetence og kritisk tænkning, så de kan deltage aktivt i økonomien, samfundet og de demokratiske processer
- c) fremme og støtte bestræbelser på at sørge for digital konnektivitet og infrastruktur og digitale værktøjer i alle uddannelsesinstitutioner
- d) give alle mulighed for gennem opkvalificering og omskoling at tilpasse sig ændringer som følge af digitaliseringen af arbejde.

Retfærdige og rimelige arbejdsforhold

5. Enhver har ret til retfærdige, rimelige, sunde og sikre arbejdsforhold og passende beskyttelse i det digitale miljø såvel som på det fysiske arbejdssted, uanset beskæftigelsesstatus eller beskæftigelsens art eller varighed.
6. Fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer spiller en vigtig rolle i digitaliseringen, navnlig i forbindelse med definitionen af retfærdige og rimelige arbejdsforhold, herunder med hensyn til anvendelse af digitale værktøjer på arbejdspladsen.

Vi forpligter os til:

- a) at sikre, at alle kan være offline og nyde godt af garantier, der sikrer balance mellem arbejdsliv og privatliv i et digitalt miljø
- b) at sikre, at digitale værktøjer i arbejdsmiljøet ikke på nogen måde bringer arbejdstagernes fysiske og mentale sundhed i fare
- c) at sikre respekt for arbejdstagernes grundlæggende rettigheder i det digitale miljø, herunder deres ret til privatlivets fred og organisationsret, retten til kollektive forhandlinger og kollektive skridt samt beskyttelse mod ulovlig og uberettiget overvågning
- d) at sikre, at anvendelse af kunstig intelligens på arbejdspladsen er gennemsigtig og følger en risikobaseret tilgang, og at der træffes tilsvarende forebyggende foranstaltninger for at opretholde et sikkert og sundt arbejdsmiljø
- e) navnlig at sikre, at menneskelig kontrol garanteres i forbindelse med vigtige beslutninger, der berører arbejdstagerne, og at arbejdstagerne generelt informeres om, at de interagerer med systemer med kunstig intelligens.

Digitale offentlige onlinetjenester

7. Alle bør have onlineadgang til vigtige offentlige tjenester i EU. Ingen må blive bedt om at give oplysninger oftere end nødvendigt, når de tilgår eller benytter digitale offentlige tjenester.

Vi forpligter os til at:

- a) sikre, at mennesker, der bor i EU, gives mulighed for at anvende en tilgængelig, frivillig, sikker og pålidelig digital identitet, der giver adgang til en bred vifte af onlinetjenester
- b) sørge for, at information fra myndighederne er bredt tilgængelig og kan genanvendes
- c) fremme og støtte gnidningsfri, sikker og interoperabel adgang i hele EU til digitale offentlige tjenester, der er udformet med henblik på at opfylde folks behov på en effektiv måde, herunder navnlig digitale sundheds- og plejetjenester, især adgang til elektroniske patientjournaler.

KAPITEL III

Valgfrihed**Interaktion med algoritmer og systemer med kunstig intelligens**

8. Kunstig intelligens bør fungere som et redskab for mennesker med det endelige mål at øge menneskers trivsel.
9. Enhver bør kunne nyde godt af fordelene ved algoritmesystemer og systemer med kunstig intelligens ved at træffe egne valg på et oplyst grundlag i det digitale miljø, samtidig med at man er beskyttet mod risici og skader for så vidt angår sundhed, sikkerhed og grundlæggende rettigheder.

Vi forpligter os til at:

- a) fremme systemer med kunstig intelligens, der er menneskecentrerede, pålidelige og etiske under hele deres udvikling, udbredelse og anvendelse, i overensstemmelse med EU's værdier
- b) sikre en passende grad af gennemsigtighed med hensyn til brug af algoritmer og kunstig intelligens, og at folk kan anvende algoritmer og kunstig intelligens og informeres, når de interagerer hermed
- c) sikre, at algoritmesystemer er baseret på passende datasæt for at undgå forskelsbehandling og muliggøre menneskeligt tilsyn med alle resultater, der påvirker menneskers sikkerhed og grundlæggende rettigheder
- d) sikre, at teknologier som kunstig intelligens ikke bruges til at foregribe menneskers valg, f.eks. med hensyn til sundhed, uddannelse, beskæftigelse og privatliv
- e) sørge for sikkerhedsforanstaltninger og træffe passende foranstaltninger, herunder ved at fremme pålidelige standarder, for at sikre, at kunstig intelligens og digitale systemer til enhver tid er sikre og anvendes under fuld overholdelse af de grundlæggende rettigheder
- f) træffe foranstaltninger for at sikre, at forskning i kunstig intelligens overholder de højeste etiske standarder og relevant EU-ret.

Et retfærdigt digitalt miljø

10. Enhver bør reelt og frit kunne vælge, hvilke onlinetjenester man vil benytte, på grundlag af objektive, gennemsigtige, lettilgængelige og pålidelige oplysninger.
11. Enhver bør kunne konkurrere på fair vis og innovere i det digitale miljø. Dette bør også gavne virksomheder, herunder SMV'er.

Vi forpligter os til at:

- a) sørge for et sikkert og trygt digitalt miljø baseret på fair konkurrence, hvor de grundlæggende rettigheder beskyttes, brugerrettigheder og forbrugerbeskyttelse på det digitale indre marked sikres, og platformes, navnlig store aktørers og gatekeeperes, ansvar er veldefineret
- b) fremme interoperabilitet, gennemsigtighed, åbne teknologier og standarder som et middel til yderligere at styrke tilliden til teknologi og forbrugernes evne til at træffe selvstændige og informerede valg.

KAPITEL IV

Deltagelse i det digitale offentlige rum

12. Enhver bør have adgang til et pålideligt, mangfoldigt og flersproget digitalt miljø. Adgang til mangfoldigt indhold bidrager til en pluralistisk offentlig debat og effektiv deltagelse i demokratiet på ikkediskriminerende vis.
13. Alle har ret til ytrings- og informationsfrihed samt forsamlings- og foreningsfrihed i det digitale miljø.
14. Alle bør kunne få adgang til oplysninger om, hvem der ejer eller kontrollerer de medietjenester, som de anvender.

15. Onlineplatforme, navnlig meget store onlineplatforme, bør støtte den frie demokratiske debat online. Meget store onlineplatforme bør i betragtning af deres tjenesters rolle i udformningen af den offentlige mening og debat afbøde de risici, der er forbundet med deres tjenesters funktion og brug, herunder vedrørende misinformations- og desinformationskampagner, og beskytte ytringsfriheden.

Vi forpligter os til at:

- a) fortsætte med at beskytte alle grundlæggende rettigheder online, navnlig ytrings- og informationsfriheden, herunder mediefrihed og mediepluralisme
- b) støtte udviklingen og fremme den bedste anvendelse af digitale teknologier, som stimulerer borgernes engagement og demokratiske deltagelse
- c) træffe forholdsmæssige foranstaltninger for at bekæmpe alle former for ulovligt indhold under fuld overholdelse af de grundlæggende rettigheder, herunder retten til ytrings- og informationsfrihed, og uden at indføre generelle overvågningsforpligtelser eller censur
- d) skabe et digitalt miljø, hvor mennesker beskyttes mod desinformation og informationsmanipulation og andre former for skadeligt indhold, herunder chikane og kønsbaseret vold
- e) støtte effektiv adgang til digitalt indhold, der afspejler den kulturelle og sproglige mangfoldighed i EU
- f) sætte personer i stand til frit at træffe specifikke valg og begrænse udnyttelsen af sårbarheder og fordomme, navnlig gennem målrettet reklame.

KAPITEL V

Sikkerhed, tryghed og styrkelse af individet

Et beskyttet, sikkert og trygt digitalt miljø

16. Alle bør have adgang til digitale teknologier, produkter og tjenester, der er udformet således, at de er sikre og trygge og beskytter privatlivets fred, hvilket medfører en høj grad af fortrolighed, integritet, tilgængelighed og autenticitet for så vidt angår behandlede oplysninger.

Vi forpligter os til at:

- a) træffe yderligere foranstaltninger for at fremme produkters sporbarhed og sikre, at der kun tilbydes produkter, som er sikre og i overensstemmelse med EU-lovgivningen, på det digitale indre marked
- b) beskytte menneskers, virksomheders og offentlige institutioners interesser mod cybersikkerhedsrisici og cyberkriminalitet, herunder brud på datasikkerheden og identitetstyveri eller -manipulation. Dette omfatter cybersikkerhedskrav til forbundne produkter, der bringes i omsætning på det indre marked
- c) modarbejde personer, der i EU forsøger at undergrave onlinesikkerheden og integriteten af det digitale miljø, eller som fremmer vold og had ved hjælp af digitale midler, og drage dem til ansvar.

Privatlivets fred og personlig kontrol over data

17. Enhver har ret til privatlivets fred og til beskyttelse af sine personoplysninger. Sidstnævnte ret omfatter personers kontrol over, hvordan deres personoplysninger anvendes, og hvem de deles med.
18. Enhver har ret til fortrolighed, hvad angår kommunikation via og oplysninger på vedkommendes elektroniske enheder, og ikke at blive udsat for ulovlig onlineovervågning, ulovlig gennemgribende sporing eller aflytning.
19. Alle bør kunne bestemme over deres digitale eftermæle og beslutte, hvad der skal ske med deres personlige konti og de oplysninger, der findes om dem, efter deres død.

Vi forpligter os til:

- a) at sikre, at alle har effektiv kontrol over deres personoplysninger og ikkepersonoplysninger i overensstemmelse med EU's databeskyttelsesregler og relevant EU-ret

- b) effektivt at sikre, at personer har mulighed for let at flytte deres personoplysninger og ikkepersonoplysninger mellem forskellige digitale tjenester i overensstemmelse med retten til portabilitet
- c) effektivt at beskytte kommunikation mod uautoriseret tredjepartsadgang
- d) at forbyde ulovlig identifikation og ulovlig opbevaring af aktivitetsregistre.

Beskyttelse og styrkelse af børn og unge i det digitale miljø

- 20. Børn og unge bør kunne træffe sikre valg på et oplyst grundlag og lade deres kreativitet komme til udtryk i det digitale miljø.
- 21. Alderssvarende materialer og tjenester bør forbedre børns og unges erfaringer, trivsel og deltagelse i det digitale miljø.
- 22. Der bør lægges særlig vægt på børns og unges ret til at blive beskyttet mod alle forbrydelser, som begås via eller lettes ved hjælp af digitale teknologier.

Vi forpligter os til at:

- a) give alle børn og unge mulighed for at tilegne sig de nødvendige færdigheder og kompetencer, herunder mediekompetence og kritisk tænkning, så de kan navigere og udfolde sig aktivt og sikkert i det digitale miljø og træffe informerede valg
- b) fremme positive erfaringer for børn og unge i et alderssvarende og sikkert digitalt miljø
- c) beskytte alle børn og unge mod skadeligt og ulovligt indhold, udnyttelse, manipulation og misbrug online og forhindre, at det digitale rum anvendes til at begå eller lette kriminalitet
- d) beskytte alle børn og unge mod ulovlig sporing, profilering og målretning, navnlig til kommercielle formål
- e) inddrage børn og unge i udvikling af digitale politikker, der vedrører dem.

KAPITEL VI

Bæredygtighed

- 23. For at undgå betydelig skade på miljøet og fremme en cirkulær økonomi bør digitale produkter og tjenester udformes, produceres, anvendes, repareres, genanvendes og bortskaffes på en måde, der afbøder deres negative indvirkning på miljøet og samfundet og undgår for tidlig forældelse.
- 24. Alle bør have adgang til nøjagtige og letforståelige oplysninger om digitale produkters og tjenesters miljøpåvirkning, energiforbrug, reparationsegnethed og levetid, så de kan træffe ansvarlige valg.

Vi forpligter os til at:

- a) støtte udvikling og anvendelse af bæredygtige digitale teknologier med minimal negativ miljømæssig og social indvirkning
 - b) tilskynde til bæredygtige forbrugervalg og forretningsmodeller og befordre bæredygtig og ansvarlig virksomhedsadfærd i alle globale værdikæder for digitale produkter og tjenester, herunder med henblik på at bekæmpe tvangsarbejde
 - c) fremme udvikling, ibrugtagning og aktiv anvendelse af innovative digitale teknologier med en positiv indvirkning på miljøet og klimaet med henblik på at fremskynde den grønne omstilling
 - d) fremme bæredygtighedsstandarder og -mærker for digitale produkter og tjenester.
-